

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones Fratris Gabrielis Barelete ordinis predicatorum
tam quadragesimales: q[uam] de sanctis**

Barletta, Gabriel

Parisius, 1507, XXV. Jan.

Feria. iij. dominice de passione: de violatione diei festi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69837](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69837)

Gene. xi. De tribus filijs Noe Cham
uit maledictus: quia seruus. Slo.
Cham patrem irrulit et semen suum
in seruitutē perpetuā dānauit.

¶ Feria tertia hebdomade passionis:
De violatiōe diei festi.

Ambulabat in galileam. Non
em̄ volebat in iudeaz
ambulare: quia iudei querebant euz
interficere. Jo. viij. fm̄ glo. interlinea
rem. Quis xps iesus posset inter iude
os esse sine nocumento tñ noluit se p̄
sentare: ante tps̄ debitū sue passionis
ostendendo se verū hominē ⁊ suāverā
humanitatem. fm̄ Nico. de lyza. Ab
sentatio xpi fuit triplici de causa. Pri
mo ratione sui: qz nolebat adhuc a iu
deis occidi: ex eo q̄ nondūz tps̄ erat
sue passionis ab ip̄o electum Unde be
ne dixit eis. Tēpus aūt̄ meū nondum
aduenit. Sc̄o ratioe nostri: vt nobis
exempluz daret cedere ire ⁊ turbatio
ni Mat. x. Si vos p̄secuti sunt ⁊c. Ter
tio ratione iudeoz. Vanum erat in iu
deam ambulare: et inimicos ad odiuz
incitate: euz non essent habiles ad au
diendum. Eccl. iij. Ubi non es audit⁹
non effundas sermonē. Erat autē in
proximo dies fest⁹ iudeoz scenophe
gia. Scenophegia. i. festum taberna
culoz. Dicitur autē a scenos quod est
vmbra culum. et phagin. quod est co
medere: quia sept̄ em̄ diebus comede
bant iude in vmbra culis. Dixerunt
autem ad eum fratres eius glo. Non
erant filij marie Contra errorem he
retici Eluidij. qui dixit christum ha
buisse fratres carnales Sed dicunt
hic fratres de cognatione sua. Hic ex
miraculis christi volebant reportare
gloriā humanā. Unde dicunt ei Trā
si hinc et vade in iudeam. i. hierusalem
vt discipuli tui videant opa tua Et qz

suggerebāt malum ei scilicet gloriā
humanā: quia querebāt nominari ra
tiōe xpi ideo recusauit. di. Tps̄ meū
nondūz aduenit. i. tps̄ manifestan
de glorie mee quia in passiōe sua fuit
confusus in om̄ibus. Et di. Ambro. q̄
sine femoralibus fuit in cruce posit⁹
ad maiore sui confusiōe. Sz h̄go ma
ria velū proiecit in aere quo fuit coop
tus Tps̄ ergo meū adhuc non venit
quod erit post resurrexiōe meā. Tē
pus autem vestruz̄ semper est paratū
Slo. Tempus mundane glorie quaz
queritis semper est paratum. Vos a
scendite ad diem festum hunc: ego au
tē non ascendam: scz eo modo quo vul
tis: vt laudē et fauorē habeā ⁊ requi
ram Ascēdit autē occulte: et murmur
erat in populo. Quidā dicebāt qz bo
nus est approbantes eius doctrinā ⁊
miracula. Alij autem non: sed seducit
turbas. Nemo tamen palam loque
batur de eo. s. in bonum p̄pter metum
iudeoz. Slo. Iudeoz. i. de tribu iuda
quia h̄uit omnes de populo nomina
rētur iudei: tamen speciali modo.
Et noibātur illi de tribu iuda h̄i gra
uius mouebantur contra christum
eo q̄ in scripturis christus erat p̄mis
sus de tribu eoz. Isti autē reputabāt
istum galileum: et ab eis extraneū.
Applica. De violatiōe diei festi loqui
mur. Ubi tria cōtem plabimur.
¶ Primuz dicitur modificatiōis.
¶ Secundum dicitur inductionis.
¶ Tertium dicitur punitiōis.
¶ Primum dicitur ⁊c. Secundum do
ctores tribus modis violatur festum
¶ Primo: quia non cauetur a crimi
nibus.
¶ Secundo: quia non inheretur spi
ritualibus.
¶ Tertio quia non abstinetur a ma
nualibus
¶ Primo autem quia ⁊c. Pro declara
tione misterie nostre. nota secundum
Tho. i. ij. ij. questi. cxxij. arti. ij. q̄ ho
mini interdum est necessaria recrea
o ij

Feria tercia

tio corporalis propter multa sibi occurrētia. et illi tempus deputatur ad hoc vt cibatio dormitio requies et huiusmodi. Unde phis. iij. Eth. Reges et lud^o in vita videtur esse necessaria In. x. Eth. Ludere per tempus: rationem virtutis videtur habere. In. viij. Poli. Omnis arbor requie indiget. In eodem. Ludus fit propter requiem Catho sic dicit interpone tuis interdum gaudia curis. Ad propositum. Sicut necessaria est requies corpori ita anime inuenta est requies spūalis et recreatio: q̄ mens hominis reficit in deum Et hoc est vt homo abstineat se a peccatis maxime diebus festiuis quia peccata pl^o habēt impedire mētem ad deum vacandum: q̄ opera manualia Unde Exo. xx. Opus seruale nō facietis in eo. Opus seruale est opus peccati qz seruum facit demonis iuxta illud. Iohannis. viij. Qui facit peccatum: seruus est peccati. Vñ peccās violat festum. In quibus verbis dubiū queritur. Quis magis violat festum et agit contra preceptum de sanctificatione sabbati: an qui agit opus manuale: an q̄ peccat in die festo. Respōdet Thomas. ij. ij. questio. cxx. articulo. iij. q. qui peccat. Ratio est quia opus manuale aliquo modo poterit eē licitum: de se et per se: iuxta illud. Gene. ij. In sudore vultus tui vesceris et c. et ps. Labores manuum tuarum et c. qua manducabis. Et. ij. The. iij. Si quis non vult operari: non manducet sed peccare nunq̄ est licitum. Unde eē minoris culpe laborare q̄ peccare: et per consequens plus violat festum. Unde talis vt dicit Nic. de lyra sup Exodū. c. xx. Non solū agit cōtra preceptum: sed etiam contra duo. Exempla ḡa aliquis facit furtum die dominico non solum agit contra preceptum de sanctificatione sabbati: sed etiam contra illud. Non furtum facies Preterea accedis ad vxorē proximi tui: nō solum agis contra preceptū de sanctificatione sabbati: sed etiam cōtra illud.

Non mechaberis. O miseranda eccitas xpianoz: qz plura pctā faciunt et graviora diebus festiuis. q̄ per totam hebdomadā: quando deberent laborare p̄ animam et deo vacare: qd̄ nō faciunt. Quidā accedunt ad meretricēs et ibi bona expendunt: cum deberent ire profamilia Proverbi. xxvi. Qui nutrit scortū: perdet substantias Quidam in vanitatibus vt mulieres que ad perdōnatas eūt cum superbo ornatu et capite eleuato. De quib^o hier. iij. Eleuato sunt filie syon et ambulauerunt extenso collo. Exemplū illi^o patris: qui videns pelagiaz ante conuersionem cum multa sollicitudine se ornantem fleuit di. Utinam cum tanta sollicitudine ornare me quo ad animam sicut illa quo ad corpus. Incipiunt in sero preparare vrguēta. Quidā vadunt ad tabernas et expendunt pro vita sua qd̄ poni deberet in familia. De quibus apostolus ad phil. iij. Quoz deus venter eli: et gloria in cōfusione eoz qui terrena sapiunt. Verus dei cultor: cum de mane surgit prio cogitat de deo. iuxta illud. Mat. vi. Primū querite regnū dei. Sulofus autē cogitat qd̄ comedere debeat. et quid magis delectet. Ecclesia. sua est coquina. Altare mensa: a colyti sūt seruitores mente. Quidam corzant. nec respiciunt festiuitates apostolorū aut aliorum sanctorū. Vbi dicit h̄ba octosana et sūt tact^o inhonesti Quidā ludūt ad cartas et taxillos: quod est mortale pctm. Et ita festum violatur Quod cōqueritur dñs. Esa. i. Solēmitates vestras: odiuit aīa mea: facta sunt molestia Amos. v. Odium et precium festiuitates vestras: qz scilicet nō facitis mihi uitas. Tref. iij. Uiderunt eā hostes et deriserūt sabbata vestra. Exemplū demonis qui in missa noua existens de duobus ridebat. Primū: qz quasi nullus audiuit de epistola et euangelio. Secundū qz festa cū peccatis pluribus agebāt. Uiderunt eā et c. extra

de usuris. c. Oēs dies dñicos a vespe
 ra in vespere cū omni veneratione
 decernimus obseruari: et ab omni illi
 cito opere abstinere: et mercatū in eis
 minime fiat. ¶ Secundus modus etc.
 Ero. xx. Memēto vt diē sabbati san-
 ctifices. Scdm. Tho. 2a. 2a. q. vbi. 3.
 In lege dñi illa dicuntur sanctificari
 q̄ cultui diuino mancipant. Unde de
 conse. di. iij. c. Zeiunia. die dñico nihil
 aliud agendū: nisi deo vacandū: et qd̄
 dicit de dñica adē dicendū de alijs fe-
 stis ab ecclesia institutis ex precepto
 custodiendis vt dicit de conse. di. iij.
 c. Pronunciandū vt festū penthe. Na-
 tivitatis dñi: apostolorū et aliorū san-
 ctorū. Sed que sūt in quib⁹ oportet
 hoīem vacare. Respondeo q̄ in quin-
 q̄ principaliter: vt ponit Archieps.
 ¶ Primo contritioni.
 ¶ Secundo meditationi.
 ¶ Tertio orationi.
 ¶ Quarto elemosyne.
 ¶ Quinto elemosyne.
 ¶ Primo p̄ctōres contritioni. Medi-
 tari p̄ctā que egit ip̄o intra hebdoma-
 dam et de eis dolere. Vñ Leuit. xvi.
 Sabbatum requietionis est: affligetis
 animas vestras. s. p̄ contritionē. vt exponit
 Orig. In huius figurā dē Job. i. Qd̄
 euz transissent dies. s. ebdomade san-
 ctificabat eos. s. filios suos. Exponit
 Alber. q̄ omni sabbato admonebat fi-
 lios suos de excessibus q̄s fecerāt in
 tra hebdomadā: et sic adducebat eos
 ad p̄ctōz contritionē. ¶ Secdo medi-
 tatiō. Cogitando bona q̄ tribuit tibi al-
 tissim⁹ q̄ incarnatus q̄ mortu⁹: quia
 fecit te ad imaginē suā. In hui⁹ figu-
 rā. Leui. xij. Aial qd̄ nō ruminabit ea-
 rit imūdū. Nō ruminare: est non me-
 morare et meditari diuina bñficia hoc
 collata. Inducimur a xp̄o et eius ma-
 tre. Lu. ij. Cum iesus esset: xij. annorū
 ibat in hierlm̄ ad tēpluz cū alijs. Ad
 qd̄ o maria Recreationis cā. Nō vere
 s̄ vt vacaret diuinis. Vñ dē. Maria
 aut̄ p̄seruabat oīa v̄ba hec cōferēs in
 corde suo: s̄ pauci hoc agunt. Vñ apo-

stolus. i. Corin. xij. In ecclesia volo. v.
 v̄ba sensu meo loq̄ vt et alios instruā
 Quid credēdū scz. xij. articulos si dei
 Quid faciendū. s. x. p̄cepta. Quid tē-
 mendū. s. inferni supplicia. Quid ca-
 uendū. s. septez vitia. Quid appetēdū
 s. paradisi gaudia. ¶ Tertio oratiōi
 Job. v. Vocasi est q̄ tibi r̄ndeat. Uade
 mane ad ecclesiā ora. i. Cor. vi. Ua-
 cetis orationi. et gre. in registro. Die
 dñico a labore terreno cessandū ē: atz
 qz orationib⁹ insistēdū. ¶ Quarto au-
 ditioni misse et diuinorū. De missa: qz
 preceptum est. De conse. di. i. c. Mis-
 sas. de vespere de p̄dicatione. O ciui-
 tas q̄ nō vadis ad sermones. Nō mire-
 ris: si tot p̄ctis inuoluta es: qz igno-
 ras legē dei tui. S̄ hec ignorātia nō
 te excusat: vt hñt canoniste. Ignoran-
 tia iuris nō excusat. s. qñ hō ex defe-
 ctu suo ignorat. In p̄dicatione decla-
 rantur ad q̄ hō obligat. ¶ Quinto ele-
 mosyne pauperū scz. illa die p̄cipue.
 In hui⁹ figurā Leui. xij. Qd̄ duo aga-
 ni offerebant die sabbati a lijs aut̄ di-
 eb⁹ vnū tm̄ in holocaustū p̄ p̄ctō. Et
 Tob. ij. dē. Quod p̄parato p̄dicio in
 die festo: mittebat filius ad inuitādū
 paupes in conuiuio. et sanct⁹ Ludou-
 cus rex f̄rācie volebat oīa noīa pau-
 perū in scriptis. Et tu fac s̄lr. Mitte
 aliqd̄ pauperib⁹ oīni festo de p̄dicio
 tuo. ¶ Tertius modus: qz nō abstine-
 tur a manualibus. Ero. xx. Opus ser-
 uile non facietis in ea. Qd̄ intelligit̄
 cessatio operū manualiū. Et Leuit.
 xij. Septimo die non facietis opus
 oīne. In quib⁹ v̄bis merito q̄ritur du-
 bium: vtrū peccent mortaliter nō ser-
 uātes festa et laborātes. R̄ndeo q̄ la-
 borantes triplici ratiōe excusantur.
 ¶ Primo ratione necessitatis.
 ¶ Secdo ratione pietatis.
 ¶ Tertio ratione modicitatis.
 ¶ Primo rōne etc. Cū quis habet se-
 getes in agro: aut fens in pratis: aut
 vvas in vineis: et imminet periculus
 grandinum vel inimicorū: et cum est
 ignis in fornace: et cum beccarū p̄pa-
 o iij

Feria tertia

rant carnes in sabbato nec vendere
pnt: ne marceat lz eis vendere. Et cuz
barbitonfoz in minuendo sanguinez
Et de molendinis. In huius figu-
ram apostoli excusabatur a pctō qui
colligebant spicas ⁊ fricabāt die sab-
bati ppter necessitatem famis quam
patiebantur. Et christus Joh. viij. in
sabbato dixit. Tolle grabatū tuū et
ambula. Et Machabe. i. Macha. ij.
Non violauerunt sabbatū pugnātes
die sabbati p sui defensione. ¶ Scdo
rōne rē. Ut cuz sit opus in ecclesijs in
hospitalibus ⁊ alijs operibus pieta-
tis. Quia vt dicitur dl. lxxvi. c. vtinam.
In operibus misericordie diez distin-
ctio nō est habenda. ¶ Tertio ratiōe
rē. Quādo scilz opus modicū est ⁊ pa-
ruz: qz fm theologos. Quod modicū
est: ratio apprehendit vt nihil. Sed
quis explicet quant⁹ est abusus chri-
stianoz circa sanctificationē sabba-
ti et festozum. Quidam mercata fa-
ciunt: quidam emunt: quidam cum
equis lucrantur. Practica cōtra bar-
bitonfozes: caligarios: et omnes ar-
tes. Exempluz de illo qui non celebra-
tis festis deferretur ad ecclesiam duz
cantarentur letante. Sancte perre.
Sācte paule. Omnes sācti aures clau-
serunt. Unde patet primum.
¶ Secunduz dicitur rē. Inducimur
ad sanctificationez festoz: triplici ra-
tione: vt habent doctozes nostri.
¶ Primo rōne p̄uilegij.
¶ Scdo ratiōe exempli.
¶ Tertio ratiōe scripturali.
¶ Primo exempli. qz vt dicitur dl. lxxv.
Dies dominica est plena p̄uilegij
Inter alia sunt. vij. Primum qz fuit
primū omnū dierum: cum in eo mū-
dus initium habuit. Secundū p̄uile-
gium erit vltimus dies presentis
seculi. Tertius: qz in ea omnes ange-
li sunt a deo creati: ⁊ boni in celo glo-
rificati: ⁊ mali expulsi. Quartum: qz
ea die p̄cepta sunt data filijs israel.
Quintū: qz eadē die incarnat⁹ est xps.
Sextum: qz descendit ad lymbum pa-

truz et aias de lymbō extraxit Septi-
muz: qz erit resurrectio mortuoz ⁊ iu-
di cum vniuersale. Octauum. qz sp̄s
ritus sanct⁹ missus ē in igneis linguis
Unde patet prima ratio p̄uilegij.
¶ Scdo rōne. rē. Quia plura sunt ex-
empla inf alia tria sūt. Primum est pa-
ganorum. Secundū iudeoz. Tertius
sarracenoz. Primum est rē. Varro in vl-
timo volumine rerū diuinaz recitat
q romani p̄ma die ianuarij celebrāt
festum Jani: qui fuit quidam qui re-
gnauit in partibus illis: vbi nunc est
roma. A quo Jano mons Ianiculus
dictus est. In mense februarij agebāt
festum dee felicitatis. In martio age-
bant festū martis. qui fuit de⁹ belloz.
In aprili agebant festuz fortune quā
dicebant deam. In maio agebant fe-
stuz dee floze: qz dicebant habere po-
testatem super flozes cū in mense illo
flozes adlunt. ¶ Secunduz est exem-
pluz iudeoz: obseruant mirabiliter
festuz: cuz non liceat eis facere aliqd
die sabbati: imo nec incidere panem
aut ignem accendere. ¶ Tertiu exē-
plum est sarracenoz. Sarraceui ma-
xime cum reuerentia celebrāt festa.
Et defectuosi sup hoc inter duos alle-
res astringūt. Tertio rōe rē. Nume-
ry. Quidā inuētus colligēs ligna die
sabbati ad iussuz moyfi fuit lapidat⁹.
Vñ ex clamat de⁹ p scripturas. Leui.
xix. Sabbata mea custodite ego deus
vester. Deu. v. Obsua die sabbati vt
sāctifices eū. Exo. xvi. In die. vij. sab-
batū dñi ē. Ite. xvij. Sāctificate die
sabbati. In quibus verbis: duo dubia
sunt videnda. ¶ Primum est quādo in-
cipit festū An in sero. An i media no-
cte: ⁊ qñ? Rñdeo q a vespa in vesperā
i. in sero. Eugent⁹ papa declarauit q
vsqz ad duss horas noctis laborari
possit: vt barbitonfozes: apothecarij.
Contra eos q vsqz ad mediā noctē la-
borant qd est pctm mortale. ¶ Secū-
dum dubium: quare superaddita sūt
festa sanctorū vltra diem dñicum? Rñ
deo q triplicifratione. ¶ Primo cōsu-

tionis: vt pfinderetur error eoz q̄
dixerunt añ diē iudicij aias sanctorz
non ascendere in celū. Qui fuit error
grecor: vt dicit Tho. sup Jo. Ad ostē
dendum q̄ tales mentiūtur ecclesia
statuit s̄ctorz suffragia in eoz solēni
tatibus implorari p̄dicans eos in ce:
lo regnare cum xp̄o. Ecclesia canit.
Gaudent in celis aie sanctorz. Sc̄do
rōne gratificationis. Sef. li. de b̄nifi:
cis. Beneficiorz memoria senescere
non debet Et debito gratitudinis. de
benis cōmemorare b̄nificia nobis
collata: vt sūt b̄nificia natiuitatis: pas
sionis: ascensionis: et in solēnitatibus
virginis. Alta sc̄toz festa celebrare
debemus: quia sunt aduocati nostri.
Tertio ratione imutationis: vt sc̄toz
solēnitatib⁹ illoz gesta recolētes: co
nemur quantū possumus eos imitari
Ubi nota q̄ festa sc̄toz patrū veteris
testamenti h̄nt cōuenientā cū nostris
Nostra succedunt suis. Festo pasche
iudeoz succedit festuz resurrectionis
christi: festo pentheco. in quo fuit da
ta lex succedit festū penthe. in quo fu
it data lex sp̄s sanctū festo Neomenie:
succedit festum virginis marie. Fe
sto tubarum: festa apostolorz: festo ex
piationis: festa martyrum et cōfessorz
festum tabernaculorū festum consecra
tionis ecclesie. Uñ patet secundum.
Tertius dicitur rē. Tales non bene
celebrantes festa puniuntur triplici
modo.

¶ Primo in temporalibus.

Secundo in corpore.

Tertio in anima.

¶ Primo in rē. Quia ex hoc nō ditā
tur. q̄: quicqd̄ lucrātur in t̄pali⁹ hoc
perdunt q̄ habent plura infortunia.
Spoliant a raptoribus captiuant:
equi eoz ledunt vel moriunt: vel do
mus eoz cōburunt: et alia infortunia
eis accidunt. vnde depauperātur. O
quot sunt q̄ vadūt ad miserā. Qd̄ hoc
deus permittit p̄pter hoc malū. Se
cundo puniūtur rē. Quia tales infir
mant per vnū mensem vel annū: aut

crura frāgunt: aut febucitant: et alia
mala. Uñ oportet eos festuare cum
nō deberēt: q̄ ante laborauerūt: cum
festuare debuissēt. Q̄ inquit Salo.
Per que d̄s peccat: p̄ hec et torquetur
Et sic t̄m amittūt in vno mēse quātuz
lucrati sunt p̄ annū. ¶ Tertio puniūt
tur. rē. Q̄ quoties soluit: toties pec
cant mortali. et aiam occidunt. Exo.
xxi. Qui polluerit sabbatū: morte. s.
sp̄iali mouet: vñ tsles peccant in tri
nitatē. Primo in p̄em: cui⁹ potentia
creauit mundū. Sc̄do in filiū: cui⁹ sa
pientia redemit mundum. Tertio in
sp̄m sc̄m q̄ tali die in mundū est miss⁹
Et p̄ p̄ns sunt ingrati creatori: redē
ptori: et consolatori. Et p̄ oppositū. Is
li q̄ festuant h̄nt p̄speritatez corpis
et aie: et eis augent a deo miraculose
bona t̄palia et p̄speritates. Exēplum
ptz de duob⁹ futoribus. Quoz vnus
habuit plures filios qui semp festua
bat dies d̄nicos et diuina audiebat.
Alius aut non. Petiuit aut iste q̄ pau
per efficiebatur. Cur diues es et Ego
aut de die in diem pauperior fio? R̄
dit futor ille. Die crastina mecum ve
nies. Dixit ad eccliam vt diuina au
diret missam: vesp̄as. rē. Sic fecit
d̄nica sequēti. R̄dit ille. Cur hoc az
gris? Nūqd̄ sc̄to viam ecclie. Et dixit
iste. Sic oportet facere celebrare fes
ta postponere omnes curas. Et p̄m̄
querere regnū dei: et tunc homo dita
bitur. Unde patet. rē.

¶ Feria. iij. dominice de passione.
De triumpho fame vel de infamia.

Acta sunt en
cena hyerosolymis et
hyems erat Jo. x. Sc̄oz
doctores encenia erat festū dedicati
onis templi. Et dicitur encenia ence
niorum in plurali numero: quia hoc
festum pluries agebatur Thom. sup
per Johan. Encenia grece: latine di
citur innouatio. secundū hiero. tres
o iij.